Legender och visor. Dikter

Bokutgåva

Stockholm. Albert Bonniers förlag. 1891

LEGENDER OCH VISOR.

Dikter

AF

OSCAR LEVERTIN.

STOCKHOLM.

Albert Bonniers förlag.

Beatrice.

Ballad, flyg ut som vårens första svala i nattblå luft mot en osynlig rymd, och blidt vid henne, som för mig är skymd, om all min lefnads tunga längtan tala!

Flyg ut, du min ballad, som ensamt känner mitt hjärtas enslighet och sorgens brand i vårens ljusa timmar, som ensam vet, hur frätande den bränner min saknads bitterhet. Ej längre soln bak dunkelt skogskrön glimmar, Ren kvällens kalla andning rutan immar. Snart natten spänner upp sitt stjärnetält, och famlande min dröm sin flykt har stält mot näjd, där aldrig nattens skuggor dala.

En lustgård finns, där solen evigt lågar på blå cypressers krans, och evigt rodnar röda aftonbranden bak frukträdslundars hvita blomsterbågar och stänker solröd glans på lilja och narciss, som gro i landen. Men denna näjd finns bortom himlaranden, och städs blek horisont som ringmur står och afskär dit min väg. Jag aldrig når den lustträdgårdens skuggor blå och svala.

Men du, ballad, hvars skira solskensvingar ej stoftets bojor tryckt, men längre når än kända himmelsstrecken, du lätt hän till min anings lustgård svingar din sommarljusa flykt, där Beatrice dväljs vid frukträdshäcken, och medan hvita blommen täcker vecken och gyllne bårderna i hennes skrud, du henne bringar all min längtans bud från värld, där tunga nattens skuggor dala.

Säg henne, att allt evigt i min lefnad, allt vingadt som jag tänkt, hvar solig syn, som genom sinnet strömmar, allt trådar är ur hennes kärleksväfnad, ty hon mig ensamt skänkt de alla saknadens och längtans drömmar, som jag i skymningen till sånger sömmar, när öfverstarkt mig kvällens vemod slår — säg henne allt så skönt som du förmår ej blekt som jag, ballad, min vårkvälls svala.

LEGENDER OCH VISOR.

En gammal nyårsvisa.

Staffan, Staffan stallerdräng vattnar sina hästar fem, klar är nyårsnatten. Jesus stält dem i hans vård, låtit

kvälla på hans gård brunn med lifsens vatten.

Just då klockorna slå tolf träda de från stallets golf ut i gårdens drifva. Himmelen är hög och blå, klart bland alla stjärnor små lyser månens skifva. Där går älskogs unga hingst, ljus och grann som sol i pingst, prydd med bröllopstömmar. Betslet är en blomsterrad, sadeln väfd af rosenblad, silfverskir till sömmar.

Lustigt gnäggar lyckans sto, guldsmidd sele, guldsmidd sko, van vid vilda ridter. Längtar ut mot drömda land, röda aftonhimlars brand, gyllne solars glitter.

Långsamt haltar fram därnäst nödens gula, blacka häst. Matta släpa stegen. Ögat glåmigt utaf svält letar hackelse och spelt på den frusna vägen.

Men vid pilens nakna stam som en svart och spöklik ham sorgens fåle dröjer. Blicken stel mot rymden går, hufvut med dess dunkla hår han mot marken böjer.

Sist med man och mule grå som den sista dagen på ålderdomens himmel, hofvens slag mot sten och stock dof som mull mot kistelock dödens isgrå skimmel.

Staffan, Staffan stallerdräng vattnar sina hästar fem. Ljuft är lifsens vatten. Festlikt blänka himmelns bloss. Jesus huldrik hjälpe oss uti nyårsnatten.

En gammal vårvisa.

Maria, Maria, nu stundar det vår och trädens knoppar svälla. Guds kärlek sitt frö i ditt hjärta sår. Hans rägn i ditt sköte skall kvälla, och likna skall ditt gyllene hår, de strängar, som slås af de sälla.

Maria, se solen skiner i fukt, och vindsvalens sparfvar häcka. I trädgårdstäppan med blomster och frukt snart äppelträden sig täcka, och din fönstervrås lilja fått ljuflig lukt, som ökar sig vecka för vecka.

Maria, nu brusa vågor och vik, och det spirar på skogens tufva. Som en drottnings siden skall bli hvar flik i ditt armods vadmalshufva, och barmens grofva duk bli lik det lenaste dun på en dufva.

Maria, se kälen löser sig snart, det är grodd i åkrarnes mylla. Din kjortel skall skimra så underbart som när solstrålar majluft fylla, och ditt lifstyckes spänne tindra klart lik stjärnan, som herdarne hylla.

Maria, Maria, allt himlen är blå, det våras för alla de fromma, med mjölk och honung för kar och så, för hjärtan törstande tomma, och din sänghalms torra, vissnade strå skall för alla längtande blomma.

En gammal pingstvisa.

Som en ring af smyckade brudar kring Cecilias orgel de stå med hvita och veckiga skrudar, som bölja från skuldra till tå. De stå likt ett led af liljor, som kalkarne vårtrött böjt, ock på sångens flykt sina viljor mot pingstkvällens stjärnor de höjt.

Det är syster Martha den ljufva med blick som en vårnatts sken, med lock under pärlstickad hufva, som tvinnadt silke så len. Af trons mest skinande sömmar hennes skira klädedräkt skos, och sången från läpparne strömmar som doft från en utsprucken ros.

Det är syster Agnes den höga med offertänd lågas glöd i sitt bruna, brännande öga och kinden af längtan röd. Kring bleka läppar det rycker i het och hängifven brand, och hårdt emot bröstet hon trycker sin kärleksträngtande hand.

Det är syster Gertrud den unga, som mot armarnes mjälla hull stödt gropig kind och de tunga och gyllene flätornas gull. Hennes ögon trohjärtadt tåras, men munnen är leende täck, och den barnsliga pannan fåras af andaktens djupaste veck.

Men vid sidan af sjungande systrar Veronica lyfter sitt ljus, och i bäfvande stillhet lystrar till tonernas vingade brus. Sig de smala fingrarne sluta i bön kring stake af guld, och sitt skimmer vaxljusen gjuta öfver skepnad, rosig och huld.

Men sankta Cecilia sitter bak orgelns silfversirat med gestalten i skimrande glitter från guldbroderadt ornat. Hon spelar den höga koralen om uppståndelse, kärlek och bot och trampar sakta pedalen med hvit och jungfrulig fot.

Men högt öfver land och vatten sig pingstkvällens stjärnor tändt, och sången doftar i natten, som man kostelig rökelse bränt. Som solsken den dimmorna skingrar, den stiger från världarnes ort och klappar med hvitaste fingrar på himlarnes stängda port.

Vårsång från Tyrolen.

Nu är pingstens fest, nu är vårens hälg med blommor i brokiga flockar. Nu löfvas kastanj, nu knoppas sälg och de grönska, vingårdens stockar. Öfver hvita häggar är himlen blå, i luften fjärilar blänka, så ber jag min brudgum att nalkas min vrå och sin smärtas sötma mig skänka.

Crescentia Süss och Domenica Wohl, din nåds och barmhertighets brudar, som jag voro fattiga barn i Tyrol i nötta, trasiga skrudar. De bådo bland pingstens blommande snår vid klangen af getternas skälla, och du delade gisslets och törnets sår med de bedjande jungfrurna sälla.

Crescentia Süss och Domenica Wohl, som jag hade askgrå fläta, de blekaste kinder bland mör i Tyrol, men hjärtan af andakt heta. Som lärkornas sång öfver lönnarnes skott sin bön de mot skyn läto flyga, och din våndas sällsamt ljufliga lott du skänkte de jungfrurna blyga.

Nu det ringer till pingst i torn och kapell, det grönskar å dälder och höjder. Jag bidar min brudgum i vårens kväll, jag bidar min smärtas fröjder. Jag drömmer bland gräs och spirande strå, bland häggar, som snöhvitt sig smycka, och beder min brudgum att nalkas min vrå och mig skänka sitt lidandes lycka.

Gudule.

Gudule, du hvitaste syster på Mechelens altarduk, mig lifvets fröjder gjort dyster, mig dödens sorger gjort sjuk. De flyende dagarnes drufva fått malörtens smak i min mund, så hör mig, Gudule, du ljufva, i ljufva systrars förbund.

Mot vägarnes skärfvor stötta mina fåvitska fötter förblödt, och begären ropat sig trötta i mitt dorska och syndiga kött. Min förmätna, trotsiga hjärna fått ett fruset vattusprångs fred, så hör mig, du ljusaste tärna i de ljusa tärnornas led.

Träd in på höstmånens strimma i härbergets hvilorum, låt ditt leende öfver mig glimma som sol öfver näjd, som är skum. Sjung i sömn mitt hemlösa hjärta, sjung i blund min värkande sans, Gudule, du skuldlösa smärta i skuldlösa jungfrurs krans.

Låt din sång likt sommarrägn falla på mitt sinnes förbrända jord, du fagraste syster af alla bak Mechelens altarbord. Du har lisa mot lifvets tunga och sötma mot dödens sting, Gudule, du strålande unga i strålande systrars ring.

Gamla Målningar.

I.

JUL.

Nu ligger drifvan, hvit och ren, kring torpet bort i skogen och täcker oxelns svarta gren, som sträckt sig öfver logen. Men öfver ladulängans kant och gärdets magra tallar ren strålar julens stjärna grant på snöbetäckta stallar.

Men Joseph står vid stallets vägg och värmer brunnens vatten, hans träfots eld mot isgrått skägg slår röd och varm i natten. Med rynkig hand han öser full en sotsvart kopparpanna, och frosten rimmar pelsens ull och lufvan i hans panna.

Från stallets spjälta foderhäck sig sömnigt lyktsken tömmer, i vadmalskoftans djupblå veck Maria barnet gömmer. På spiltans strö hon blek sig satt med sänkt och tankfull tinning, och blidt betraktar hon sin skatt, som ler vid barmens linning.

Men stjärnan, som på fästet står för heliga tre kungar, har vägen lyst bland dunkla snår och skogens svarta dungar. I dräkt af gråverk och af mård de bringa barnet skänker, och myrraskål med gyllen bård på purpurbrickor blänker.

Men tyst i torpets fönstervrå mor Kerstin med sin make och barnen Jan och Jerker stå vid brokig grenljusstake. De knyta händerna i bön; dem bländar stjärnans skimmer, och rutans isros tindrar skön mot fönsterbrädets timmer.

Allt djupare blir nattens ro. snart skogens sparfvar djärfve ej längre lämna nödstäldt bo i flykt mot torpets kärfve. Men vinterhimmeln lyser klart bak gärdets magra tallar, och stjärnan strålar underbart på snöbetäckta stallar.

II.

DEN HELIGA FAMILJEN.

Nu sommarns första varma stund har vårens verk fullkomnat, den gode Joseph har i blund vid hyfvelbänken somnat. Han pröfvat nybrygd humles saft i bändad buxbomskanna, och än kring grepens svängda skaft hans trötta fingrar stanna.

Ren sommarns varma solskenssvall på vårens grodd sig tömmer, i stugans fönster på sin pall Maria hvitklädd drömmer. Hon småler stilla, svårmodsfull, och böjt mot fönsterbjälken sitt hufvud, tungt af lockars gull, som ros af doft på stjälken.

Och sommarns hela blomsterskatt i vårens grönt stämt möte, och Jesusbarnet leker gladt uppå sin moders sköte. Han fingrar med en rosig hand vid hennes bröstduks smycke, och lutar hvithylt pannas rand mot guldsydt axelstycke.

Och sommarns alla fåglar små i vårens tystnad kvittra, på tröskeln änglabarnen stå och spela sakta cittra. De

slå de gyllne strängar lätt, som dallra silfverrena, och sjunga sakta som de bedt sin blida cantilena.

Nu sommarns första hvila rår där våren darrar soligt, och som i samspråk oxen står mot åsnan vänd förtroligt. De böja sig mot krubbans hö, och tyst från trädens bågar ren faller äppelträdens snö på Josephs fil och sågar.

——

III.

KRISTI STRIDSMÄN.

Kristi stridsmän trygga rida genom skog af vådor full, draga aldrig ur dess skida klinga, blank som kors af gull.

Tryggt gå deras hvita fålar öfver väg, där sol ej ler, ty som aftonrodnans strålar blänka riddarnes banér.

Ängslans stig af vilddjur vimlar, varg och lo med svultna gap, hemskt sig ter mot svarta himlar gam och gladas följeskap.

Dödens däld är svart som grafven, kall som bilans bödelstål, bullret slår som brus af hafven upp ur afgrundsmörka hål.

Men på domens korsväg sitter djäfvuln på sin tron af glöd, eldtungsbaldakinens glitter lyser ludna kroppen röd.

Ångeststela ögonstenar, svekfullt sinnes sena tår, syndens alla svarta grenar bilda kronan kring hans hår.

Domedagens ve behäftar spiran gjord af mänskoben, blodrödt skiner ur hans käftar plågovärldens återsken.

Men ej Kristi stridsmän känna någon svag och jordisk skräck. Ingen låga kan förbränna seltygsfrans och mantelveck.

Kärlek sytt i deras pansar ring vid ring osvikligt fast, tillförsikt har deras lansar slipat omotståndligt hvasst.

Ödmjukheten stuckit svärden djupt i pärlmorsskidan ner, purpurrödt stå öfver färden troviss segerfröjds banér.

Lugnt de rida genom natten genom döds och rädslas land, skymta bortom fjärran vatten helgdagsrikets ljusblå rand,

Skymta söndagsstadens vallar emot solrödt aftonljus, där förklarad vesper skallar öfver gyllne gafvelhus.

Monika.

Monika, moder, bladena falla, ängarnes örter ren lien slog, vinterns första andetag kalla isa mitt hjärta i gulnad skog. Tung är hvar tanke och trött hvar lem, ändlös den mörknande vägen hem.

Hukad och stum vid härden du sitter, purpurröd ränning med skytteln du slår, purpurrödt färgar eldstadens glitter rynkade kinder och grånadt hår. Medan i spiseln kvällsvind slår in vadmal du väfver åt sonen din.

Munnen är sluten, trött på att tala, blicken stirrat sig matt och skum. Tyngre skuggorna alltjämt dala rundt i din stugas tigande rum; bränderna falna i spiselvrån, rolöst du väfver för villfaren son.

Monika, moder, med bitter råga lifvet har bräddat hvar dryck på mitt bord. Mannen och kvinnan lika mig plåga, led är min läpp på kyssar och ord. Långt från det lefvande lifvets färd längtar jag hem till din slocknande härd,

Längtar från ögon, som le och bedraga, hem till ditt ögas slocknande brand, ingens hand mig lyster att taga mer än din vissna och tynade hand, ingen sång mig kan skänka behag mer än din väfstols tonlösa slag.

Längtan och lycka, all jordisk lystnad larmat sig ändtligt till döds i mitt kött; nu vill jag hem, vill ställa i tystnad palln vid din bänk och hvila mig trött, medan ur askan af höstkvällens vind röken drifs kvalmig hän mot min kind.

Så vill jag sitta, medan min väfnad når sin fulländning med inslag och våd. Botten den dunkla det är min lefnad, ränningen röd är din kärleks tråd, röd och stark som den moders glöd, som allena stått bi emot ångest och död.

Monika, moder, för frostens pilar ängarnes grönska ren ligger fäld. Löfvena lossna för vinterns ilar, multna på marken i skog och däld. Tung är hvar tanke och trött hvar lem, ändlös den mörknande vägen hem.

I nöd.

Nu lyfter töcknet från tinnar och åsar, kring topparne tindrar ett ljust diadem. Än trotsigt, än skyggt flyga kretsande måsar, men mörk horisont fått ett gyllene bräm. Med vacklande rytm slår vågen mot stranden, men stormens hastiga puls tar af. Är det soln, som vill stiga klar öfver landen, eller dödens ro vid en öppnad graf?

Maria, du drottning för land och vatten, för glädje och vånda, för väder och vind, som fyller med strålar och leenden natten men gråt låter strömma på dagens kind. Du som läskar vår läpp med den yppiga frukten med nöjets sötma och njutningens saft, och böjer oss djupt med den stränga tukten i smärtornas aga och sorgernas kraft.

I bäfvan jag bidar den kommande dagen, min själ är i oro, mitt hjärta i nöd. Mig tycks, att jag redan hör suset af slagen, som hvina i handen på ofärd och död. Ack, vid smärta och ångest är människan bunden, som fången är bunden i bojor af stål, och gift vi dricka den korta sekunden, då glömska vi leta i lasternas skål.

Maria, förbarma dig, stränga och milda, som känner mitt sinnelags syndfullhet, men ock alla tankar sjuka och vilda, som fresta min natt och min ensamhet. Jag ropar dig an i ruelsens timma, i rädsla jag ropar på nåd och förvar. Är det soln, som stiger bak bergenas dimma eller dödens natt? Maria, gif svar!

Men än strider ljuset kring tinnar och åsar med dimmornas täta och töckniga hord. Än trotsigt, än skyggt flyga kretsande måsar, men mörk horisont fått en gyllene bård. Med vacklande rytm slår vågen mot stranden, men stormens hastiga puls tar af. Är det soln, som stiger klar öfver landen eller dödens ro vid en öppnad graf?

Florez och Blanzeflor.

När aftonrodnan sin rosenkorg tömde i den flyende dagens spår, och maj i sitt vårliga töcken gömde allt hagtornens blomstersnår, om blommas och hvitblommas kärlek jag drömde, om Florez och Blanzeflor.

Det var två konungabarn, som lekte med spiror och äpplen af gull, hvarandra som bi och blomma smekte då våren af doft stod full, och äppelblommornas snöfall blekte all örtagårdens mull.

Det var två konungabarn, som redo till bröllop en sommardag, när lekarne nyckelharporna vredo, och burgundern rann röd öfver lag, och fältens klöfver ångorna spredo i starka, kryddade drag.

Det var ett konungapar, som i gamman vid härden i högsätet satt, njöt de tunga tårarnes sorgdryck samman och samman festernas skratt, tills döden slog aska på spiselflamman och tog dem en kärleksnatt ...

När aftonrodnadens facklor blänkte vid den döende dagens bår, och maj i sin skymningsslöja sänkte min ensamma vandrings spår, på blommas och hvitblommas kärlek jag tänkte, på Florez och Blanzeflor.

Drömda Städer.

I.

Det var en gyllene solnedgångsstad vid en blånande bukt af en insjös spegel, med gula hus i en glimmande rad och båtar vid bryggan med blekröda segel. En kvällstrött klocka sin aftonbön bad i ett spetsigt klocktorn af rostfärgadt tegel. Själf gudsmoderbilden i kyrkans arkad fick kvällens ljusa och lyckliga prägel.

Det var en solnedgångsstad i glans bland berg af aftonrodnaden brända, med solväf bland blommande häckars krans och fönsterrutor, som blixtra och blända. En slöja af guldstoft kring murarne spanns, men tinnar och torn som glöd voro tända. Längs tak och terrass flöt en mattgul frans som silke spunnet på guldsmidd slända.

En solnedgångsstad i gotik det var med djurgård med lekande hjortar och hindar, och männer och fruar, par om par gingo leende hem under lummiga lindar. Man gömde sin lycka i svartsjukt förvar bak portikernas galler och parkernas grindar, medan het från rabatternas välluktskar steg rosornas doft på aftonens vindar.

Och sakta kom kvälln i min solnedgångsstad med kylande svalka och daggig väta. Kring bukten band dunklet sin svarta brokad, kring gator och torg blefvo skuggorna täta. Medan tystnaden ömt sin kärlekssång kvad, fast svagt som en domnad kyss mot en fläta försvann i töcknet hvar husfaçad i min solnedgångs återuppståndna Vineta.

II.

Det var ett halfskumt medeltidsnäste, där väktarne blåste till vesper i horn på ett solkrönt tak af ett mörknadt fäste bland tandade vallar och trubbiga torn. Jag steg in i en kall och grå kolonnad genom stadsport hvälfd, med vittrade vapen, där lejon i sten lågo stela i rad och sofvo med tungorna sträckta ur gapen. Det var en halfskum medeltidsstad, där väktarne blåste till vesper i horn.

Trefaldighetskvällen kom stilla och sval. Mellan sneda gaflar sig skymningen sänkte, men i Sankt Klemens' grå katedral än orgorna ljödo och ljusena blänkte. Jag kastat åt kutig brovakt hans skärf. På bryggan jag gick öfver stadsgrafvens vatten och i taket såg måladt dödens värf, hur han samlar sin ängslade skara i natten. Men lyktadt var dagens kif och förvärf, mellan sneda gaflar sig skymningen sänkte.

Man satt sig till gille i stängda hus. I rubinglas och remmare renvinet lyste. Genom luckorna trängde en klang af krus och skratt af brydda flickor, som myste. Men drömmande tyst låg den byggning allen, dit jag trädde in. Den sista strimman af vårdagens klara, gyllene sken än lekte i rummen trots skymningstimman. Men ett buller af fest längs gatorna hven. I rubinglas och remmare renvinet lyste.

»Tyst, far har somnat vid kanna och stop och mor är borta, är gången i messan.» Så löd min Elisabeths välkomstrop och hon böjde allvarligt den lingula hjässan. I den korta kjorteln af guldstrimmadt tyg, med sin spörjande blick och sin raka bena i karmstoln hon satt i en fönstersmyg med knyppeldynan på barnsliga knäna, en femton års flicka, dristig och blyg, hvars far slumrat in, hvars mor var i messan.

Jag satt mig på fotstödet till hennes stol och skyggt hon mig räckte den blekhylta handen. Medan sakta bak tornen sjönk majdagens sol bland sällsamma skyar vid himlaranden, hon talte med stämma klar och spröd som en nyfjädrad svalas vårglada kvitter om Isoldes och Tristans älskogsglöd, om helgonbedrifter och äfventyrsridter, och sorgsna sägner om kärlek och död, medan soln sjönk i skyar vid himlaranden.

Trefaldighetsnatten föll stilla och sval och det doftade hvitt från syrenalléer. Än jag hörde Elisabeths kvittrande tal om svenner, fagra prinsessor och feer. Och jag lyssnade stilla till sägnernas ljud och försjönk i tankar, tonande blida ... Jag drömde dig vuxen i bröllopsskrud, till Sankt Klemens du rodnande gick vid min sida, du bleka barn, som skall blifva min brud, när det blommar härnäst i syrenalléer.

Mari-Anunziata.

Nu stormen gnyr så skarpt och gällt som kampens kopparlurar, och Moldaus vatten vildt har svällt för höstens strida skurar. Mot öfversvämning, nöd och brand nu knyts i Prag hvar ängslad hand till bön och Pater noster, och som man räds för domens dag slå klockorna med tunga slag i kyrktorn och i kloster.

Men allt det höstens sorl af sorg i Böhmens bruna dalar ej når hit upp till Habsburgs borg, till Hradschins höga salar. Här ros och aster ännu gro kring torn och mur i fredad ro, och krönens svalor kvittra. Och gladt i gyllene gemak än dansar nymf i måladt tak till herdeflöjt och cittra.

Men högt i loftets fönstersmyg, där välluktskaren brinna, står stel mot silfversiradt tyg en ung och smärt furstinna. Med barm mot buktig balustrad hon blickar ner på uppskrämd stad, där ängslans klocka ringer. Kaneln i hennes fyrfats glöd bränt ner och lågan lyser röd på frans kring spensligt finger.

Men annan dröm och tankegång än nöd och mänskolotter där bortfört på en gyllne spång det höga Habsburgs dotter. Med myrten krönt, i bruddräkt klädd hon går, af hvita händer ledd, på aftonrodnans gata. Vid strålars samklang, stjärnors lof nu träder in i himmelns hof Mari-Anunziata.

I senhöstdagens mulna ljus som tiggarbarn, som frysa, stå stadens låga blekgrå hus och skräck och sorg blott hysa. Men för den höstens hymn af nöd, af tårar, ångestrop och död prinsessans håg ej ömmar. I Hradschins himmelshöga loft hon dväljs högt öfver natt och stoft i hvita helgondrömmar.

Systrar.

I mantel snöhvit, i mantel röd längs stadens stråkväg ser jag dem vandra, de höga systrarna, Kärlek och Död, som troget på färden följa hvarandra.

Den ena har prydt sig till fröjd och till fest med lyckan som pannband kring skimrande tinning. Den andra har tårarnas pärlband fäst som kant af kristall kring tunikans linning.

Den ena med spännen af sång och af skratt har häktat sitt bälte af midsommardrömmar. Den andra har sorgens ädelsten satt i gördel fållad med saknadens sömmar.

Den ena strör rosor i purprad brand, som glöda lik vinstänk på bröllopstilja. Den andra strör mullens blekbruna sand med hand, som är spenslig och hvit som en lilja.

Så skrida de höga från hus och till hus och likgiltigt strö sina växlande håfvor, och förtviflans rop och fröjdernas rus, de växa i spåren af systrarnas gåfvor.

Men själfva i tystnad följas de åt och annat än människosyner skåda, och välsignelsens tack och förbannelsens gråt äro lika okända ljud för dem båda.

Kung Lif och drottning Död.

I aftonrodnans gyllne slott vid solnedgångens glöd där mötas för en timma blott kung Lif och drottning Död.

De komma ifrån skilda håll med skilda färgers glans, af guld är kungens mantelfåll och purprad kappans frans.

Med rosor prydd är hans barett och skärpet af viol, hans skratt är sång, hans gång är lätt, hans blick en stråle sol.

Men drottning Död bär mörkrets skrud med tunga veck af natt, kring pannans marmorhvita hud hon sorgens slöja satt.

Men munnen lyser röd som blod i dystert, vildt begär, och högt i dunkla lockars flod hon aftonstjärnan bär.

Så mötas de vid solnedgång i aftonrodnans slott och spela tärning timmen lång om människornas lott.

Skrifvarens visor.

I.

Nu sparfvarne kvittra i takkransens bon, sin vårsång aldrig de sluta. Och majsolen sjunger med silfverklar ton mot tornfönstrets blydelta ruta, och hvit azalea och röd anemon sin blomprakt på ängarne gjuta.

Hvart hjärta har vårens sällhet känt, det glammas i majsolens glitter. Jag hör, där jag sitter vid penna och pränt, de brydda tärnornas fnitter. Men böjd öfver bordets grå pergament jag ensam och sorgmodig sitter.

Jag textar i purpur, jag textar i blått med skrift, som guldslingor smycka, om blickar, som locka till synd och till brott när kärlekens våndor trycka, om Ginevra den ljufva och Lancelot och vårliga kyssars lycka.

Jag präntar om kärlek i ungdomlig barm för slottets unga prinsessa. Hon rullen skall stödja mot mjällhvit arm och böja gullockig hjässa, och kinden skall glöda rodnande varm, när hon läser den kärlekens messa.

Hennes tankar då hän öfver berg och dal som kretsande fåglar draga. Men icke en af de tankarnes tal till mitt tornrum sin flykt vill taga, till den som med purprade initial har präntat kärlekens saga.

Nu väfvas leende äfventyr i parker och grönskande hagar, det finns ej en i Guds fria natur, som ej lyder kärlekens lagar, och fången själf bak sin fängelsemur nu hoppas på rosiga dagar.

Men mig ensam ej våren en skärf har sändt af sitt hopps och sin kärleks råga. Jag flätar bland röda och blå ornament hvad jag aldrig att säga skall våga, och begrafver i guld på grått pergament min vårdröms hopplösa låga.

——

II.

Jag önskar jag den visan var, som under mulna vinterdar du sjöng i omedveten lycka. Dess klang dig smekte en minut, och när du gnolat den till slut, du kände tystnaden dig trycka.

Jag önskar jag den drufvan var, som du till heta läppar bar, när blodet brände sjukt och galet. I törstande och trånsjuk lust du sög dess sommarljufva must, och sorgset log du se'n mot skalet.

Jag önskar rökelsen jag var på festens gyllne välluktskar, som för din fot i doft förbrännes. Dess vällukt rusar en sekund, och på ditt ögonlock en stund som kyssar uti maj det kännes.

Ej mer jag önskar och ej mer jag ens i nattens böner ber än flyktigt blott ditt sinne fånga, än att ett ögonblick blott få igenom dina drömmar gå som klang, som vin, som kryddors ånga.

——

III.

Ja, du är ren och utan skuld som vårens hvita blomma, ditt hjärta rent som kors af guld i helgonhänder fromma. Din blick är klar och utan svek som majdags ljusa fäste, och stämmans klang i lust och lek som sång i fågelnäste.

Men på mitt sinne synden tär som mask på mogna frukter. Min själ är tung af sjukt begär som äng af klöfverlukter. Lik näktergalens älskogslock jag hör mitt hjärtblod klinga, och sorl af kyss och älskogsskrock gällt i mitt öra ringa.

Smekt af lavendelns ljumma doft från siradt lägers lakan, du slumrar ljuft i slottets loft och hör i natten vakan. Och lätt din dröm i solens brand på sommarvind flyr unnan, liksom en harpas purpurband vid strängaspel och sunnan.

Men fåfängt tigger jag om ro dig, mörker, världens moder. Min åtrå spänt sin hvassa klo i kring min tankes roder. Jag får ej frist, jag får ej hopp, ej böns och gråts försoning. Ej syndens påle i min kropp vill unna mig förskoning.

——

IV.

Nu sommarens luftdrag bränner min kind som ökenvindens förödande anda, och doft af lilja och doft utaf lind i natten till döfvande böljor sig blanda. Som rusig cittra och vild cymbal i dödssjukt begär mina tankar tona, och i hjärtat slår ut med vällustigt kval en ros med blödande kors i sin krona.

Ja, du har mig fångat med trolldom och seid och i löndom mig räckt den förhäxande brygden, som dårar som solstygn i libysk nejd, när zeniths pilar gå hett genom skygden. En natt då jag vred mig i feberyr dröm jag bägaren tömt, som du ställt vid mitt läger, och sen dess i din kjortels guldsydda söm du min lefnads traktan och salighet äger.

För den drycken du samlat på äng och häll båd' väplingens sötma och stensötans rötter, och trollörter letat hvar julikväll med fladdrande hår och med nakna fötter. Och blandningen bryggdes en månskiftesnatt af paradisäpplens kärnhus och skidor af älskogsblomster, som frukt hade satt en bröllopsnatt inom gyllene slidor.

Så i safter och safve med sällsam lukt i kyssta rosors daggiga väta, du kokade blomblad, kärna och frukt och vispade brygden med gyllene fläta. Men medan den bubblade skummande varm du ref dig till blods mot

bröstdukens smycken, och tre droppar blod från din nakna barm lät långsamt falla i rusande drycken.

Nu skrattar du stolt åt din skönhets makt, dina tärnor öfver min vånda glamma. Och olja du gjuter med kallt förakt i min hopplösa åtrås förtärande flamma. Men Kristus skall rädda mig utur ditt bann. Jag skall mig i botgörarkåpa kläda, och till kyrkan gå och klaga dig an för trolldom och seid, du ljufliga, leda.

Då bödelns finger skall slita det hår, som mitt finger förgäfves drömt att få smeka, och gisslet skall falla med brännande sår, där min läpp i feber längtat att leka, och mästerman sätta en vissen krans af nässla och halm på din trotsiga tinning, och bålet slå rundt din fägrings glans en eldskrud med röd och flammande linning.

Små visor i folkton.

I.

Den första fjäril, som jag sett i år, var svart. I skog, som våren än ej klädt den flög, jag vet ej hvart. Till någon sjuklings lägerstad, hvars dag var all, till egen graf bland multna blad i drifva hvit och kall. Jag vet ej, men min marssols glans ej värmde mer, men som en likduks tunna frans den flöt längs stugans ler. Emot min förstusvale steg en kvällskall lukt från skogens kältillfrusna teg och murkna stammars fukt. Jag följde svarta fjärilns flykt bland kala snår, och frågade mig själf så skyggt om jag skall dö i vår.

——

II.

Öfver granarnes kronor står himmelen blå, och sommarens strömoln tindra, och spindlarnes nät, som bland kvistarne gå, som sländornas silke glindra. Nu måste du komma, min vinterdröms brud, som jag bidat i månader trogen, och mig dansa till mötes vid trastarnes ljud på den ljusaste korsväg i skogen.

Det doftar af sommar från solvarm mark af barr, af kottar och grenar, af kryddade örter och kådig bark och daggvätta dikesrenar. Nu måste du sitta, min vinterdröms mö, där smultronets kart blir mogen, och pyrolans doft i ditt sköte strö i det grönaste gömslet i skogen.

Jag letar i skugga, jag letar i sol på gröna, slingrande kosor. Jag finner väl grandjupets dolda viol och tjärnens snöhvita rosor. Men min vinterdröms vif ej jag finna förmår min fröjd uti stugan och logen, och förgäfves jag letar bland dungar och snår till det bortersta brynet af skogen.

III.

Nu blåklinten fallit och åkervindan för skördarens lie och sax, och af sommarens sådd på den sista skrindan försvunnit hvart gyllene ax. Och bleka stå fält och bruna stå tegar, bland mariga tallars rad jag vankar på våta och höstliga vägar och krattar vissnade blad.

Blott doftlös aster finns kvar uti täppan kring en dufven dahlias boll. Af den mognade frukten den sista skäppan ren tömts i vindskammarns såll. I frostig stillhet hörs syrsornas rassel som skärsliparns brynsten i gång, af multnade löf från alar och hassel jag hopat i förklät ett fång.

I loge och lada hvart korn är bärgadt af sommarens spirande sådd. I blekrödt det kyliga fästet är färgadt, och det blänker i mylla och mådd. Jag söker min sommars löften och drömmar i skyar kring sjunkande sol, medan doften däfven mot kinderna strömmar från vissnadt löf i min kjol.

Eva.

På nytt allt blodet i min kropp, mitt blod det röda och rebellska, sin bitterljufva sång stämt opp om kvinnor som jag ej fått älska, om döda kvinnor, som mot män ha lett och lyst i dräkter välska, om dem, som le och lysa än, ack alla, som jag ej fått älska.

Jag velat älska varmt och blidt dig rosa mystica du döda, som ler på altarskåpets midt med kinderna af andakt röda. Som rökelsespiraler två förmäla sig i doft och glöda, så skulle våra hjärtan slå och ljuft förenade förblöda.

Jag velat älska sorglöst lätt dig tearos, Watteaus herdinna, på hvilkens styfkjol violett en höstsols strålar fransar spinna. Liksom fontänens stänk på lek till gyllne bubblor sammanrinna, vår kärlek skulle ock i smek liksom en gyllne bubbla brinna.

Jag ville älska barnsligt ömt provinsens ros, dig landsbyflicka, som bak ditt fönsters myrten drömt med ögon blå, som trofast blicka. Som guld och dunkel purpursöm i duken på en bröllopsbricka, mitt svårmod och din ljusa dröm sig skulle trånsjukt sammansticka.

Jag ville älska sjukt, i gråt dig gula ros, du bleka, smärta, som mjältsjukt ler i högtidsståt bland balens alla färger bjärta. Liksom man pressar ljuflig must ur bittra skidors bäska ärta, vi skulle fånga lifvets lust i branden af gemensam smärta.

Så sjunger bitterljuft mitt blod, mitt blod det röda och rebellska, som aldrig lifvet än förstod, om kvinnor, som jag ej fått älska, om döda kvinnor, som mot män ha lett och lyst i dräkter välska, om de som le och lysa än, ack alla, som jag ej fått älska.

Den objudna.

Just då gudmor och faddrar vid dopets fest med goda gåfvor fyllde min vagga, trädde in genom dörren en objuden gäst bland välgångens ord och vinernas fragga. En skugga föll bland glädje och ljus, och skratten dogo och sinnenas gamman, och som i ett svartklädt sorgehus så sprödt och skarpt stötte glasena samman.

Men sen dess jag lärt känna dig mer än nog du objudna gäst vid mitt döpelsegille, hvar gång för sorgernas lie dog hvad jag älskat högst och hvad innerst jag ville, hvar gång jag för saknadens gissel mig vred, och min tärande leda fick lösa tömmar, när vanmakten brände och sorgen sved, och mitt hjärta var tungt af aftonens drömmar.

Då såg jag dig städs, du objudna fé, som en gång dig böjt öfver barnets läger, i dagarnas oro, i nätternas ve det enda trofasta sällskap jag äger. — Jag ser dig städs i din höstliga dräkt, lik gräset brun, som bränts uti solen, med barmen af dufna astrar täckt och knippen af vissnade ax kring kjolen.

Ditt hufvuds svarta och glanslösa hår en ensam silfverhvit strimma benar. Din mun är röd som ett blödande sår, din gång som rasslet af torkade grenar. En ånga stiger fuktig och fren från din skrud, som från lönnblad vissna i sanden. Du spinner och fäster på spinnrockens ten mina dagars tråd med den darrande handen.

Så hör jag hvar natt ditt spinnrockshjul, dina läppar ser, som blodröda glimma. Du spinner till sommar, du spinner till jul, tills ändtligt den stundar, din väntade timma. Då dofta döfvande tungt och trött de dufna astrar du bär uti barmen, mot din klädnads fållar somnar jag sött och du bär mig bort som ett barn på armen.

JUDISKA MOTIVER.

På judiska kyrkogården i Prag.

Lägg icke blommor, band och fransar på vården öfver deras ben, ej lifvet gaf dem gröna kransar men sten. På vårdarne lägg sten!

Så gjorde fädren, de som jagats från land till land i spe och skam och genom sekel som ej dagats sett ghettots jämmer slå sin stam.

Där den förtröttade fått somna från hemlös vandrings tistelstråt, och ängsladt hjärta äntligt domna från andras hån och egen gråt.

Där ej med sommarns löften gäcken den döda ro, som vunnits ren. Ej blommor lägg som kärlekstecken på vårdarne, ej grönt. Lägg sten!

En dröm.

Jag själf var en af dessa gubbar, som Rembrandts etsnål tecknat dem, lik skogens mossbelupna stubbar med ålderns grå på hvarje lem. Af årens alla pinor fårad min panna gräfts i djupa veck, af nödens skabb min kind var sårad, och bettlarfoten brun af träck.

Med hakan emot knäskåln kutad och handen i mitt gråa skägg jag satt där dödt tillbakalutad mot synagogans tempelvägg. Hvar skärf en gifmild hand mig skänkte Jag utan tack lät glida ner, men tallisbärarne blott tänkte: Hur fromt han sin »Kol Nidre» ber.

Dock ej på mina läppar brände ett ord af bön till Jehovah, jag ej en suck till honom sände att mig min plågas brådd beta. Vi talat ut — en ringa vinning mig årens långa böner räckt, och oförfärad mot min tinning jag känner dödens andedräkt.

Som järnek i en eldstads lågor blir kolnad aska och ej mer — för lifvets alla smärtefrågor mitt hjärta hemlöst kolnat ner. Min tankes märg försmält i trefvan i lidelsens sterila kamp, ej finns ett ljud af skräck och bäfvan, som ej min mun stött ut i kramp.

Nu är jag mätt på dygnets möda, lik vingtrött fågel under gren, för stolt att låta längre blöda min fot mot stigens kiselsten. På farkost byggd af fyra bräder jag lägger ut från lifvets land, och stolt fast utan hopp beträder jag dödens dunkelsvepta strand.

Shylock.

Du Abrahams och mina fäders Gud! En tjänare i nöd dig kräfver svara. Finns det ett ord, blott ett i dina bud, som Israël ej evigt sant skall vara? Allsmäktige, mig svara eller släck den lifvets gnista, som din mildhet närde! Jag själf är mindre värd än vägens träck, men rent som guld hvart ord din skrift mig lärde. Så spörjer jag, men dunklet ej har svar, och nattens barm ej någon stämma äger. Men som i eldskrift flammande och klar jag tindra ser på väggen vid mitt läger den vers jag utsagt mången sabbatsdag, då ledd af föreläsarns jaspispinne jag läste i församlingen din lag i gyllen skrift på thorarullens linne. Jag läste »hud för hud och tand för tand». Utaf hans stam min stam ej andrum lämnas, Var det då synd, då äntligen min hand jag lyfte het af vrede för att hämnas?

Hvad allt är midnattsskumt här i mitt hus, som väntades nu ingen mer än döden: den sista gästen med sitt sänkta ljus, som blekgrå aska strör på bittra öden. Med kvällstrött gång jag irrar genom rum, där skuggan tungt om dödad lycka kväder. Men nu hvar blick är släckt, hvar röst är stum och brustet eka stegen, hvart jag

träder. I svarta vinklar tassla döda skratt. En rastlös väggsmed hamrar hop sitt timmer, och genom blygrå fönster lyser matt den bleka vintermånens svepningsskimmer. Som florhöljd dödsbår står den hvilobädd, dit jublande jag Lea bar den kvällen, då hon mig skänkts, beslöjad, bröllopsklädd, och rabbin vigt oss under svarta pellen, den kvällen drickande i samma glas vi svuro lifvets fröjd och bäska dela, likt vinet i den bägarn, som i kras rabbinen slog med orden: »Som det hela af dessa skärfvor aldrig uppstå kan, så oförstörbar nu den ked är vorden, med hvilken Gud Er bundit vid hvarann.» — Men nu hon slumrat länge re'n i jorden. Ej mera hennes stämma djup och klar med skratt och välkomstord mot tröskeln ljuder, ej längre hennes blick från kuddens var mig tröst för dagens oförrätter bjuder. Nej, hon är död, och död den som en gång jag nämnt med ljufvast namn ett språk besitter, min dotter Jessika, som med sin sång fyllt upp mitt hus som staren med sitt kvitter. Ty den är död och sämre än en död, som hän till Gojim flyr ifrån den lära, för hvilken fädren smälek, skam och död igenom seklers ve ha kunnat bära. Så Jessika i syndig lust en natt från hem och fader med en kristen farit, och på hans finger har den ringen satt, som hennes moders trohetslöfte varit. Och allt blef dödt här i mitt mörka bo, och dödt om brusten lycka rummen drömma. Ej fins en famn, där Shylock kan i ro få tyngden af sin skam och vanmakt glömma.

Så vill jag dö, men spörjer dig min Gud, ännu en gång om ej du själf har skrifvit det ordet »tand för tand och hud för hud» och det som lag åt Israel har gifvit? Jag kräfde intet mera än min rätt »af nåd», de sagt, jag bort den efterskänka — de kristna ha så många talesätt, med hvilka de på torg och gata blänka. »Af nåd!» Hvem har väl visat Shylock nåd? Den förste som hans barndomsglädje kväfde med sten och spe och skammens gula tråd till ränning re'n i piltens tröja väfde? Med dolkstygn och med nålstygn utan tal förföljelse och hundrafaldig pina, de af min lefnad gjort en smärtans dal där icke nådens aftonsol kan skina. Af nåd! Hvem väntar nåd af skogens lo, af såradt vildt och ormen under hälen, af falk, som värjer sig i plundradt bo, af slaf med länge sparadt groll i själen? Hvar timma drabbat mig med nya slag, mitt blod är ej af järn, mitt kött af koppar, och bägarn flöda öfver kan en dag af alla dessa tusen etterdroppar. Väl kunde nådens engel solklädd gå i tempelstaden till hvar lyktad boning och finna ingång hvar hon klappat på med milda bud om glömska och försoning. Men aldrig hon till ghettot vägen fann till dessa mörka, kvalbetryckta gränder, och aldrig till försoning mötas kan förföljarens och de förföljdas händer. Själf fienden jag skyldig är hans rätt, men ej med skrymt om nåd kan Shylock ståta, och hand, i hvilken blott jag piskan sett, kan ej jag vänligt trycka och förlåta! Jag kräfde blod, ett lefvande pund kött i bot för dessa sår af alla arter, för hvilka mina fäders folk förblödt, och själf jag åldrats under tusen marter! Han kräfde guld, och jag, jag kräfde blod, som också blodig straffdom Herran täcktes, då han på Judas segervagnar stod, och fienderna af hans eldsvärd knäcktes; liksom han Kanaans land i stycken ref, och slog allt förstfödt bland Egyptens svenner, och hetsade till blods liksom ett dref hvar svärm af Judas' vederdelomänner.

Så vill ej mer jag trötta mig med tal. Jag handlat så som blott jag kunnat handla. Ej pressas sötma af citronens skal, ej slagen ulf sig kan till kid förvandla. I tystnad sträcker jag mig på min bädd, och dödens mörka budskap lugnt jag väntar. Jag mistat allt intill min hämnd. Beredd jag är att följa, blott på dörrn det gläntar, och när jag kallas, skall jag svara stolt: »Ja, jag är Shylock, ockrarn, som det glada Venedig smädat se'n jag gick i kolt. Min far var Meir ben Levy från Granada, en läkare, berömd vid många hof, som för sin visdoms seger öfver döden fått kungars tacksamhet och skalders lof. Så kommo svarta dödens mörka öden, men ej hans hjärta kände rädslans röst. Med droger och dekokter emot plågan han gick till hvarje kvalbelastadt bröst, till dess en midnatt röda mordbrandslågan hans döda lyckas boning stack i brand, och för massakern han fick fly i natten och irra, åldrad re'n, från land till land, till dess ett skjul han fann vid Lidos vatten. Här, öfvertrött på vidrigt ödes hot på blodig otacks hotfullt knutna händer, han all sin läkedom mot pest och sot en afton kastade i spiselns bränder, slog om sig tyst sin sönderfläkta dräkt och kallade på döden, vänd mot väggen, och af för ädel visdom frejdad släkt blef ockrarn Shylock sista ätteläggen.

Men tyst, jag nalkas hör en klang af steg, det klirrar doft och hårdt mot tröskelstenen, som när mot kvällen på en dunkel teg en plogbill slår mot sten vid dikesrenen. Du dödens tunga, kopparskodda häl, hvars klang

jag alltid förr i ångest skydde, ej längre du förskräcka kan en själ, från hvilken re'n all lifvets åtrå flydde. Jag mistat allt intill min hämnd. Mitt hus står tomt. Min trötta mun till dräggen druckit det bäska vin som sjöd i skammens krus. Till öfvermättnad ödet har mig stuckit. Min dryck var smädelse, min kost var agg, mitt sällskap — smärtan öfver hvad jag mistat. Ej lifvets törneträd bar någon tagg, som icke detta sjuka hjärta ristat. Så kom, du dödens mörka budskap! Glad jag är att gå den skumma väg, som leder hän till den långa nattens hvilostad, inunder kyrkogårdens svarta fläder. Om mörker väntar eller rikedom på ljus och stjärnor, hvilka allt förklara, om evig tystnad eller straff och dom, jag frågar ej en stum, som ej kan svara. Jag räcker döden lugnt mitt vissna lif, jag, Shylock, ockraren, hvars gömda knif nyss ville hatfullt skära under tvisten ett skålpund kött ur bröstet på en kristen.

En gammal judisk sång.

Vi judar, vi vänta Messias genom årenas skiftande ve, hvad i profetiorna sias vi vänta trots spott och spe.

Messias, som skrider kring jorden med frid, hvart hans fotspår gå, Messias, som lärer oss orden för att lifvet och döden förstå,

Det hoppet har burit släkter genom mödornas tunga tal med tanken på morgonväkter utan smärta, sorg eller kval.

Det hoppet har lyst vid bårar för syskons svartklädda rad, det hoppet har torkat tårar som solen daggen af blad.

På färd genom milslånga länder det lättat tröttade fjät, och i ghettots skumma gränder det tröstat med sitt majestät.

I synagogornas böner det biktat hvar länkbunden själ, och fäder det lämnat åt söner som evärdelig arfvedel.

Vi judar, vi vänta Messias genom arenas skiftande ve, hvad i profetiorna sias, vi vänta trots spott och spe.

Ahasverus.

Det led mot kvälln, och höstens sol sjönk långsamt öfver heden, där ljungens klockor lyste rödt på hälln, och löfvet brann som hamradt guld på träden. Så nejden låg i aftonrodnans ljus, en ödemark i flyktigt purpurskimmer, och blott ett ensamt, vilsekommet hus där sågs af grått och mossbelupet timmer. Men soln, som sjönk i detta ögonblick, det askgrå torpet sin förgyllning skänkte. Hvar fönsterruta regnbågsskimmer fick och takets svarta spån som lysved blänkte. I täppan vilda apelns frukt blef röd, som i en saga rodnar brydd prinsessa, och väggens enda stockros fick en glöd, som altarkandelabern vid en messa. Men varmast låg dock aftonrodnans sken på trappans bänk, där vid sin trädgårdskanna den unge torparn satt i dröm allen, med skymningstimmans svårmod på sin panna. Det var en smärt, men framåtlutad man, som böjd han blifvit i sin trädgårdsdunge af lust att hjälpa allt han hjälplöst fann, ett bi, en blomma och en fågelunge. Hans anlete var smalt och sydländskt blekt med mörk pupill och tungt beskuggad tinning, men munnens leende var smärtsamt vekt och lockigt brunt föll håret mot hans linning. Så satt han lutad emot stugans vägg, men ej fanns skymt af trötthet i hans hvila, och medan solen sken på dunkelt skägg han tungsint lät sin blick mot stigen ila, där svept i skymningen en vandringsman trädt fram. Det var en hemsk gestalt. En gubbe, hvars skägg som oredt garn till midjan hann, hvars gråa hår som mossan på en stubbe föll ned mot hundskinnskragen på hans rock, af tusenmilad vandring nött och fläckad. Men under tunga, svullna ögonlock brann ögat hemskt, som var den äfven gäckad, den sista trösten — hoppet att få dö. Som drifven fram af hundskall, hån och stenar han rastlöst trådde öfver ris och rö, och foten sargades af ljungens grenar. Så kom han ock i aftonrodnans glöd, de tärda dragen lyste dystert skarpa. Han gick förbi, fastän från trappan

löd en stämma klangfull som en eolsharpa. Den unge torparn vinkade: »Stig på,» han sade, »kyligt läger bjuder heden och i min stuga finns det rum för två, en bädd af halm. I spiseln sprakar veden och spenvarm mjölken väntar i sin skål.» Men gubben böjde djupare sin panna, liksom han ej förstått den andres mål, och evig ångest ej lät honom stanna. Han skred förbi. Dock plötsligt still han stod. Sitt bleka hufvud han mot torparn vände, och med en röst, som kunnat isa blod han ropte, medan hemskt ur ögat brände hans svarta blick. »Jag bjudes ej till gäst, för mig är hemmet lykt och kallnad härden, och vore lifvet blott en lyckans fest, där vin och glädje skummade för världen, ej fanns en hand vid detta gästabud, som sträckte mig ett bröd och en dryck vatten. Förföljd jag flyr i skammens dunkla skrud, och skogens vildt har mera frist om natten, och bettlarn själf mer tryggad ro än jag. Mitt hus är grusadt, mina gårdar brända, och aldrig bräcka skall den morgondag, då vandringens och nödens pinor ända.» Den gamle teg, men lätt för trappan gick den unge torparn, mildt han räckte handen mot gubben, som på nytt med slocknad blick stod krökt och stum och stirrade i sanden. Och medan solens sista stråle flöt som guldtråd bland den unges bruna lockar och dräktens veck i gyllne fållning slöt, där mörk den föll mot ljungens blomsterflockar, han sade blidt: »Det finns ej någon nöd, hvars brodd skall evigt tära och föröda, det finns ej något brott, där straffet löd på evigt kval och evig irrfärds möda. Se, människorna äro barn ännu, som sötman af att älska och fördraga ej än förstå. De hämnas sju för tu och tro sig starka vid att slå de svaga. Men dag skall gry då allting varder nytt, och fjällen bort från alla ögon falla, då hatets järn till kärleks guld sig bytt, och syskonkedjan skall omfatta alla. Då krukans dryck för hundra skall förslå, en kaka bröd skall kunna många mätta, och husvill man som frände knacka på samt leende vid ugnens glöd sig sätta.» Han tystnade och räckte åter fram sin hand och bjöd mot tröskeln gubben träda, men denne stod där lika allvarsam och krökt. Det lade sig ett drag af leda ikring hans mun. »Jag hört det talet förr» — och stämmans hån ett bittert groll förökte — »hvar gång jag trädde inom kyrkans dörr och i dess skumma hvalf en fristad sökte, jag ständigt hörde presten samma ord med troviss röst från predikstolen tala, hur friden skulle skugga all vår jord och med sin balsam hvarje sår hugsvala. — Det sabbat var och efter fädrens bruk jag sitta bort i ring med mina kära och barnet på mitt knä på brödets duk välsignelsen för aftonvarden lära. Men släckta voro mina sabbatsljus, i aska lågo fädrens boningsställen. Jag hemlös flyktat från mitt brända hus och hemlös och allen jag gick i kvällen. Så dina ord jag hörde mången gång, då jag bak korets pelare mig gömde, och medan skeppen klingade af sång och orgelns klang i hvalfvens himlar drömde, om blott i pipan ljuset högre sken jag skyndade mot ärmen kinden skyla, rädd att bli sedd och drifven ut med sten från fridens hus till vinternattens kyla. Så tystna med ditt tal och låt mig gå! Och spara ord, som icke ega mening! Bjud andra på ditt hvilolägers strå, jag utstött är ur folkenas förening. Jag juden är, som ej har fosterland och ej har hem, förhatad allestädes, som spott och spe välkomna vid hvar strand, dit jag vid sorgens hand i landsflykt ledes. Jag juden är, som man af nyck i dag ger tak och eldstad, hopp och åkertegar, men som i morgon drifs med hugg och slag på nytt mot ändlös vandrings törnevägar. Så var min lott, så skall den ock förbli, jag känt det klart alltse'n den stunden han gick i gryningen mitt hus förbi, som af vår blindhet var vid korset bunden. Min gud, hur efter tider utan tal den morgonen jag minns! Jag i mitt fönster satt tanklöst nöjd och sydde en sandal och morgonsoln förgyllde söm och mönster. Da kom han böjd med korset, och hans svett jag såg från törnekronan blodigt sila, och mot min vägg han vacklade så tätt, som på min tröskelsten han ämnat hvila. Jag visste icke rätt hvad han förskyllt. Jag hörde hopen sten och skymford kasta, och fast mitt bröst af ömkan blott var fyldt, jag skrek ock jag: »Gå på, du får ej rasta!» »Ja också du skall utan rast få gå!» han svarade. Som ve af födslotimma hans ord min varelse jag kände slå, och dock ej hämnd det var, som jag såg glimma i hans pupill. Nej blicken mig förlät, liksom den hopens hån och slag förlåtit. Så han försvann med korset, men jag grät, som öfver all Jerusalem jag gråtit. Sen dess det finns ej något himmelsstreck, dit ej med sargadt fjät jag hemlös ströfvat, och nattens mörker ej har gömt en skräck, som icke ren i sekel jag har pröfvat. Så låt mig gå! Den du till gäst har bedt är Ahasverus juden!» »Och jag är Jesus ifrån Nazareth» den andre svarade och torparskruden fick majestät kring hans gestalt. Han log liksom en kung som usel dräkt förklädde, och med en broders milda våld han tog den gamles arm och långsamt honom ledde mot stugans trapp, och gubbens hufvud föll mot torparns skuldra, och hans tårar runno mot stafven, som i vissen hand han höll. — Så

stumma de den nötta tröskeln hunno. Rundt om dem mörkret föll på ris och ljung, och svarta skuggor flögo öfver leden. Som döden själf så hemligtsfull och tung gick natten svartbeslöjad öfver heden. Men i den gråa stugan än en glans låg varm och röd från sista spiselglödet och väfde purpurtråd i dukens frans, när som i Emaus Guds son bröt brödet.

EFTER SOLNEDGÅNG.

Maj.

Nu majsolen sjunker öfver Clarens med strålar som guldtråd spröda. I skymningen drömmer Lac Leman om vissnade rosor röda, om tystnade stämmors kärleksklang, om Saint-Preux och Juliette de döda.

Jag skrider ensam i knoppande vår på gamla gårdar och tegar, och letar min lyckas försvunna spår på ungdomens trådda vägar, och bäsk som ett afskeds bittraste tår blir drycken i minnenas bägar.

Nu böljan bleknar i grönt som erg, men tinnarne glimma och glöda. Bland häckar och vinfält i brungrå färg re'n spirar majnattens gröda. Men tystnaden drömmer bland Juras berg om Saint-Preux och Juliette de döda.

Och jag böjer mitt knä för den sjunkna sol, som en gång lyst mina öden. Än brinner som rökverk för fallen idol i hjärtat den flammande glöden, och vårens första sång och viol jag tungsint offrar åt döden.

Mardi-gras.

I dag är karnaval, i dag är mardi-gras. Sig sorgerna klä röda och svart sig glädjen klär, men stackars alla döda, som ej få älska mer. I dag är karnaval, i dag är mardi-gras.

Stå upp mitt sjuka sinne, upp till fest, till skalkstreck, lustspel och krumbukter! På Hamletshjässan narrens hufva fäst och härma Pierrots månskensgalna fukter. Träd ut ifrån din saknads klosterro i marknaden, den bullrande och bjärta, hvem vet i hvilket kostligt qui pro quo än ödets hand kan narra in ditt hjärta. Träd ut från smärtans midnattsskumma borg, du riddare med mörk, förträtad skepnad, se lifvet är en lek, mot hvilkets sorg man är med mask och träsvärd bäst beväpnad. Välj dig en roll för lifvets maskerad med smink på kind och hårpung öfver nacken, och vill du ändtligt bära på parad din weltschmerz, godt! Till tjänst står Werther- fracken. Hör hur det brusar blott, af skratt och sång, af horn, som smattra och af bröst, som sucka. I ömma stråkdrag valsen går sin gång, och clowner spela med på messingslucka. Och färger sjunga gällt i rödt och gull, en njutningshymn om kyssar, gråt och lycka. Af blickars växelspråk är luften full, och händer darra, när de händer trycka. Högt pärlar nöjet, som ett nyjäst vin, som spratt af faun och nymf på sidenskärmar. Med blonda lockars puder Colombine satt svepningsfärg på Arlechinos ärmar. En landsknekt, styf som på en gobeläng, fäst Gretchens ros som byte i sitt kyller; allt brokigt är, som när en trädgårdssäng med fjärilslek och färger sommarn fyller.

I dag är karnaval, i dag är mardi-gras. Låt dina läppar blöda af lidelse och skratt, tids nog vi ligga döda i svarta kistors natt. I dag är karnaval, i dag är mardi-gras.

Hvi töfvar ensamt du, försagd, beledd, lik vandraren, som törsten fört till brunnen, men som i drömmar faller vid dess brädd och glömmer lyfta bägaren till munnen. Hvi skall du evigt vara munken lik, som alla synder famnar vildt i cellen, men skygg i kåpan flyr, när gäll musik till gille sven och jungfru för i kvällen. Hvi evigt vara pagen lik, som får allt blod i dans, blott han hör siden skrida förbi sitt tornrum, men förstummad står med kärlekshofvets tärnor vid sin sida. På gafveln står portaln till nöjets hus, där ögon vinka, brännande och ljufva. Du stackars kärlekssjuke Lazarus träd då dit in och plocka dig din drufva.

Dock jag dig känner väl, en nazaren din njutningslystnads purpurmantel höljer. Din fantasi är käck, men handen sen och svärmeri satyrens löje döljer. Ditt blod kan sjunga hett om hedniskt rus, Cybeledyrkan i Valpurgisnatten, men i ditt hjärta står ett altarljus och doftar af Marias vigda vatten. Dröm om bacchanter, lösta lockars svall och frukter som granatens äpplen rika, ditt hjärta henne städs dock önska skall, som blir din mor och blir ditt barn tillika. Och kom hon till din bädd i all sin prakt, din vilda drömvärlds rusiga prästinna, besjöng din längtan dock i trånsjuk takt ditt svårmods och din snyftnings bleka kvinna.

I dag är karnaval, i dag är mardi-gras. När rosor mot oss glöda, vi efter liljor se, så drömma vi oss döda i evig saknads ve. I dag är karnaval, i dag är mardi-gras.

Dock lika mycket, hur man drömde förr om vårligt fint, om tyngdt af sommarns brånad, snart öppnar sig den mörkrets koppardörr bak hvilken skall förintas all vår trånad. Vår längtan blott är halm, vårt kött är hö och damm i solsken våra kärleksfester. Som löf och insekt skola vi ock dö, vi lifvets bullersamma fastlagsgäster. Vi skola dö, som redan de förblödt som lifvet velat evighet förläna, som vise grublarn Faust har dött och kärleksyra Paris och Helena. Vi skola dö, och uti samma slut skall döden hela karnavalet samla med festens alla skilda attribut: ett kors, en brandröd ros och narrens skramla. Ja, blekt och brokigt, allt skall följas åt när dödens höga Tuba mirum skallar, och alla skeppas in på samma båt, där isklar Acheron i mörkret svallar. Och medan Charon färjan långsamt ror mot dimgrå stränder öfver tysta vågor, där under pil och vide glömska bor, de döda grubbla än på lifvets frågor. Än korsets barn, hvars dag af bön var full, de rosor drömmer om, som det försmådde, och syndens son beprisar ångestfull all den försakelse han ej förmådde. Men medan tätare kring båtens toft sig veckena i nattens förlåt samla, glöms fromhet liksom flärd, och samma stoft bli kors och gissel, ros och bjällerskramla.

I dag är mardi-gras, i dag är karnaval. Sig sorgerna klä röda och svart sig glädjen klär, snart äro vi alla döda och få ej älska mer. I dag är mardi-gras, i dag är karnaval.

Jag åker hem från kvällens maskerad och undrar hvad jag känna skall den gången, då döden träder till min lägerstad och äfven mig för bort mot svarta spången, på hvilken ingen ännu återvändt. Månn' då mitt blod än efter lust skall brinna så febersjukt som alltid förr det brändt, och samma längtan i mitt bröst jag finna? Ack, låt mig resignera med den dryck, den sorgens bäska dryck, mitt lif mig sträckte och icke harmas öfver ödets nyck, som icke nöjets purpurskum mig räckte. Om lust, om smärta! Lika godt! Allt lif blott tvänne klara högtidsflammor äger, allt annat blott är mulet tidsfördrif, men deras sken re'n blänkt mot barnets läger. Det ena det är nöjets bröllopsljus, det andra smärtans röda offerlåga: för båda brinner lika väl vårt hus till aska ned med ljuf och dödlig plåga. Jag läppja fått vid nöjets bägarrand, men dricka rusigt djupt ur smärtans kanna. Nå, lika godt! Mitt hus står dock i brand och lugnt mot döden räcker jag min panna.

Stockholms-idyll.

I drömmen gick jag i den gamla staden, där all min ungdom fröjdats och förblödt. Och vemodsblidt liksom man vänder bladen uti en gammal dagbok, där man mött på nytt de gångna årens bittersöta och glömda doft, jag gick från tull till tull, och återfann, trots årens rost och röta, min ungdoms saga. Ljus och sorgefull den staden klädde än i svart och rosa. Passionens eldsken glänste ännu rödt längs pröfvotidens Via dolorosa, och kring kvarteren sjöng om fröjd, som dött. Än ynglingssmärtan tärande och bitter sitt sorgdok band kring torgets fönsterrad, och första kärlekslyckans purpurglitter göt aftonrodnad på en grå facad.

Det var i maj, och vintern flydd, den stränge tyrann, som staden i sin boja band. På sälgen lyste vårens första hänge med guldgul frans längs Djurgårdsvikens strand. Än lågo fjolårshöstens lönnblad bruna bland mulln på gångarna i Haga-park, men almens hylster fått de hvita fjuna, och safven sjöd som vin bak björkens bark. Som julgransljus ren blänkte nya skotten i dunkla kronor på Kristinas väg, från blötta fält och hagens sanka botten en doft af växtlighet och värme steg. Men in i staden lustigt lyste solen, och öfver blanka tak stod

himlen blå. Halft tärd af frost, halft värtrött låg violen och doftade bland blomsterflickans strå. Och måsen dök bland glittret öfver strömmen, och vimplar fladdrade längs bro och kaj; med gyllen rand, som timrad upp af drömmen, låg staden mot en ljusblå fond af maj. Det var det Stockholm, väfdt af sol och sånger af daggklart hopp och anad salighet, som man får skåda några korta gånger, när man är tjuguårig och poet, när drömmens flammor i ens hjärta brinna som aldrig eld på jordisk äril bränt, och likt ett kronglas skimrar än den hinna, som ungdomslängtan för ens öga spänt. Det var det Stockholm tändt af vårens yra, af faunisk fröjd och skygg melankoli, som på ifrån Olympen lånad lyra Carl Michaël skänkt täxt och melodi. Som uti stop från gamla dryckesklubbar hans syner än vi se i vara glas, se Astrilds nymfer i koketta stubbar och Bacchi riddersmän i ystert ras. Ty än vårt blod bak skjortbröst och korsetter går varmt som bakom fiskbenslif och krås, och än i Mälarstadens ljusa nätter man käckt på Fredman och på Ulla brås. Hvar maj än brinner klart på Stockholms himmel Cytheres bloss i purprad aftonsky, och öfver vårens ljusa Djurgårdsvimmel blir Bellmanssångens trollglans evigt ny.

En sådan majkväll var det, som jag tänkte mig gå bland vårens solblå äfventyr, och drömma, medan aftonen sig sänkte, på ljusblå ögon och en blond frisyr. I gyllne moln var solen snart försvunnen, och dunklet spann sitt sommarlätta nät. Jag gick med tankspridt leende kring munnen, liksom man går, när man sig väntad vet af öppna armar, och af blick, som räknar med trånsjuk hast minuterna, som gå, och under väntan röda kinden bleknar. Men äntligt fann jag mig vid målet stå. Det var ett gammalt borgarhus på söder på själfva gränsen mellan stad och land. Det byggts i förra seklet af två bröder, som grundat färgeriet »Gula hand», ett gammalt hus med frukt- och bladguirlander emellan grå pilastrar utaf sten, och namnen Claus och Theophron Forsander än funnos kvar på skylten vid entréen. Liksom en sinnrik följd af språk och täxter i fönstren lyste än med blodröd färg den gamla tidens fromma fönsterväxter i hvitblå krukor af Marieberg. Emellan buktigt böjda fönsterbalkar som en passions-psalms strofer skeno fram så Kristi-Bloddropps ödmjukt böjda kalkar som Kristi-Korsblom, spänd vid spjälad stam. Men bakom rutans sidenjalousier där drömde svalt ett skymningsstilla rum, med nötta möbler, blekta broderier och moraklocka utaf ålder stum. Den doft som gamla blomsterlökar gömde än låg i Delftervasens botten kvar, och än på mörka ekskåpshyllor drömde de många minnena från gångna dar. Det var en borgarsläkts historia, målad i tusen brokigt gömda föremål med döda festers glädje återstrålad än i glasyrn på en ostindisk bål. I rhenvinshumpar och pokaler klungo än sång och skratt från bröllopsglam och dop, och än i spröda moselglasen rungo begrafningsdagens brustna klagorop. Där gömts en sällskapsordens instrumenter bland sorgkonfekt och psaltarns crêpefodral, liksom en taffels gulnade tangenter gömt klang för både danstakt och koral. De gamla män i borgargardets frackar, trekantig hatt och guldsydd epålett, och damer i musslin och röda klackar, som le på väggens målade porträtt, de kunnat gladt af fulla hjärtan glamma bland gillets krus och hymens sparlakan, men också bibelns tunga tröstord stamma i manlig sorg, när deras fröjd förrann.

En gången värld så i min själ sig trängde, då jag mot husets hvälfda port skred hän, där gamla brandförsäkringsmärket hängde ännu, en fågel Phenix gjord af sten. På gården låg ett lusthus lummigt bäddadt bland oxel, hvit syren och åldrad hägg, en täppa, hvilkens jordgubbsland var sneddadt bland rosenhäckar längs en kalkhvit vägg. I detta lusthus, som var ljust möbleradt i herrgårdsstil med blomsterväfd creton det gamla släktet ofta spekulerat om Polns affärer och om Stenborgs sång. De gamla pröfvade sin Braunschweigsmumma, de unga hviskade bland körsbärsträd, och rundt dem föll det gamla Stockholms ljumma och söndagsstilla vårkväll med sin fred. — Nu satt min älskling vid sin knyppeldyna allen därinne, knypplande förströdt, men blicken under ljusa ögonbryna var öm och varm som redan min den mött. Hon var ett blodlöst stadsbarn, lik en planta, som left sitt hvita drömlif i en vrå, där tunga murar horisonten kanta, och åren grå och skuggiga förgå, ett drömlif rusigt af sin egen trängtan mot lidelsens och lyckans solskensglöd, men också tyngdt af vårtrött ungdomslängtan till vissna liljors hvita blomsterdöd. Det blonda hufvut med den bleka pannan var böjdt som mot en mystisk bibelrad, men munnen log som läste den en annan och mera världslig skrifts profana blad. Men klar låg rodnan på den bleka kinden som på hvit nejlika en blodröd rand, — så drömde hon och varsamt lekte vinden med knypplingsmaskorna i hennes hand.

Jag smög på tå den smala trädgårdsgången, och i hvar åder sjöng mitt unga blod, den vårens kärlekssång, som, först förgången, jag helt i all dess härlighet förstod. Ett skrik af fröjd, och Gertrud lade armen ikring min hals. Snart i en emmastol vi hviskade, där på den gyllne karmen den sista strålen dog af dagens sol. Vår kärlek annars gaf båd' lust och tårar. Vi älskade som alla nutidsbarn, i hvilkas kärleksväf man alltid spårar bland guldtråd smärtans dunkelröda garn. Men denna afton var så lugn vår lycka, som om vi lefvat i den flydda tid, då intet tvinsjukt svårmod fick förtrycka en ungdomskärleks sommarglada frid. En klang af muntra smekningar och löjen i detta borgarhem än tycktes bo, en sång om ärbart glam och enkla nöjen om stilla samlif och familjero, om händer, hvilka länge eldigt smeka, om hår, som först i ålderns kväll blir grått, om ögon, hvilka lugnt se, hur den bleka och hvita döden når ens örongått. Och stilla kysstes vi den skymningstimman, då gamla Stockholm sjöng sin lyckas sång, och varmt i våra bröst brann gyllne strimman af kärleksmåna'ns röda solnedgång.

Fallande blad.

Hvart blad, som i hösten faller, är en känsla förtvinad och död. Det som rodnar matt likt koraller, är en kärleks förbrunna glöd.

Det purpurådrade bjärta, en lidelse vild och het, och det hektiskt röda en smärta, som blödt uti hemlighet.

Det svarta ett hopp, som falnat till aska i årens brand, och det grå en låga, som svalnat och slocknat i drömmarns hand.

Det gyllne en längtan, som rymmer från verkdagens tidsfördrif, och det bruna det lilla bekymmer, som fyllde ett Martha-lif.

Men för höstens vindkast falla så bleka som brokiga blad, och drifvan bäddar dem alla i sin hvita hvilostad.

Där sofva de sida om sida i griften af vintern redd och vårfrudagsmorgonen bida i samma syskonbädd.

Bergsskymning.

Nu falla aftonskuggor djupa på alpens hvita kam, och etherns ljusa himmelskupa blir mörk och allvarsam. Re'n solen mist sitt middagsglitter af öfvermod och hopp och som ett isadt löje sitter bland snön på fjällets topp.

Mot svala aftonriken leder nu vägen långsamt ner, och ensamhetens tomrum breder sig kring mig mer och mer. Och stämmor tystna, handslag brista för hvarje stund, som far. Snart den kamrat, som blir min sista, står vid mitt örngåttsvar.

Nu falla aftonskuggor djupa, och tungt på bergen stå, och etherns ljusa himmelskupa blir mörk och dunkelblå. Det sista fjäll, som ännu glimmar, förbleknar innan kort. Det stundar långa, skumma timmar af kraft, som rinner bort.

Sommarkväll.

Nu sjunker sol'n bak dunkla holmar, dess färgglöd domnar innan kort; från sädesfältens gula vålmar hvar glansig strimma sipprat bort.

På gångna stigar och på gröna gärden sig sommarkvällens tystnad lagt. Med gråa vågslag vaggar fjärden och slår mot stranden halft försagdt.

Min ungdom kvällas och det lider mot mödans jämngrå arbetsår. Af dröm och dikters groningstider försvunnit snart hvart solblankt spår. Min unga vredes blodfärg slocknat, passionens purpur kolnat ner. Mot horisont, där töcknet tjocknat, med kvällstrött blick mitt öga ser.

Sömnens slott.

Bland susande pilar står sömnens slott med tinnar och mörka murar, och röd virar vallmon ringlande skott kring järnsmidda fönsterburar. Med vindbryggan oppe och rigeln stängd som en fästning borgen hvilar, och skuggorna följa façadens längd under sluttningens susande pilar.

Och sömnens prinsessa i pärlskrud klädd, så blek som näckrosens krona. Hon blundar därinne på dunmjuk bädd vid visor, som vyssjande tona. Det är drömmarnes jungfrur, som gnola i kör sin strof kring den slumrandes hjässa. Med finger, som flyktigt harpsträngen rör, de spela för sömnens prinsessa.

Och i mollton musiken som månsken blek genom blyramad ruta klänger, och spridda fragment af den strängalek till hvart människoläger tränger. Det är nattens stämmor, som sorla om sol öfver slumrande, dimblå riken, där luften står tung utaf nattviol och i mollton skälfver musiken.

Hvar midnattstimma vid sömnens slott jag hört drömmarnes jungfrur spela. Sen dess en brinnande längtan jag fått att prinsessans läger få dela. Hennes hy är hvit och hvit hennes dräkt som en frostnatts kristalliska imma. Den slumrar, som kysst hennes andedräkt, till tidernas yttersta timma.

I sorgens arm.

Jag somnade in i sorgens arm den natten min lycka förödts, en marmorkvinnas förstenade barm mig pressade halft till döds, en marmortorsos isande rand gaf rysning i märg och ben. Jag sökte min älskades varma hand och hittade en utaf sten.

Hvem var det som kom i min ångestblund och tryckte till blods mitt bröst? Två marmorläppar mötte min mund, och jag hörde en obekant röst. Det var en så väldig och djupstämd alt som klangen af remnande jord. Mitt hjärta stod still, mitt blod blef kallt, när förskrämd jag förnam hennes ord.

»Jag äktat dig ren, när med trotsigt blod du med lyckan höll älskogsrus, och stelögd och stum vid ditt porthvalf jag stod och såg mot ditt festklädda hus. Så steg jag för trappan, ditt lagvigda vif, och dunkade doft på din dörr. — Och nu äger *jag* hvar stund af ditt lif lika helt som den lyckan ägt förr.

Jag fäster min bild på ditt ögas pupill, min bitterhets band kring din själ. Som din lefnads bleka drottning jag vill dig besitta som ägodel. Så kredensar med gråt för mitt hjärtas vasall jag din morgon- och aftondryck, och hvar midnatt i bäfvan känna du skall min marmormidjas tryck.»

Så sjöng hon vildt och stämman löd som vinternatts vågsvall mot strand. Genom mörkret jag sökte i ångestnöd min älskades varma hand. Men somnad jag låg i sorgens arm, min lycka flytt bort och förödts. En marmortorsos förstenade barm mig pressade halft till döds.

Passionsnatt.

I tomma, grå fantasier jag låg en långfredagsnatt. Genom fönstrets spånjalousier flöt månens silfverregn matt. Mitt hjärta längtade brinna i all passionsnattens brand, men ej en tår ville rinna från mitt dödströtta ögas rand.

I natten skalf tung en rysning af Calvariebergets kval. I likhvit sorgnatts belysning satt månskenet berg och dal. Det steg som en rökelseånga från floddäld upp öfver häll, medan klockslagen klagade långa i Tyrolens tusen kapell.

Crucifix bland blommande häggar fingo dödsvåndans dystra glans, och på kyrkkorens altarväggar rann blod kring Longini lans. In i alla drömmar spred sig en skärande klang af ve, och i bitter sorg förvred sig hvar gudsmoderbild af trä.

Så steg med vårens andning en bölja af sorg mot mitt rum, passionsnattens höga blandning af gråt och mysterium. Och i mitt eget sinne brann fram i rödt hvart spår, som än grodde kvar därinne af gångna passionsnätters sår.

Jag tiggde om sorgens lycka och tårars högtidliga tröst, men kände blott tomheten trycka med isig kyla mitt bröst. Jag såg ibland aska glöda de smärtor, som gripit mig mest, men låg död som korset det döda i passionsnattens sorgefest.

Mellan skyar och berg.

När solen sjönk mellan skyar och berg, och bleka och blå blefvo himmelens våder, när aftonrodnadens purprade färg på alpen rann som blod ur en åder, då skönjde jag plötsligt en flyktig sekund en syn så sällsam och utan like som ett nordpolslandskap i vinterblund — det var dödens isiga konungarike.

Det låg där högt mellan skyar och berg med blänkande murar af iskristaller, med tinnar och torn i marmorfärg och kyligt hvit alabaster till galler. Men inom portalen af pärlemor lågo dödens tegar som frusna vatten, och tystnaden täckte dem tung och stor som en mantel svept kring den slumrande natten.

Där växte ej planta, där grodde ej frö, blott isblommors gnistrande, frosthvita flora. Där svängde guirlander af blomstersnö med stänglar och kalkar, fantastiska stora. Och doftlösa liljor som huggna i sten på grafkapellernas grå sarkofager där drömde i utbrunna månars sken sin fruktlösa dröm om gryning och dager.

Ty aldrig skall lifvets harposlag få makt att den hvita förtrollningen lösa, och aldrig en återuppståndelses dag sin sommarsol öfver tegarne ösa. Men fruset och kallt uti marmorfärg, en rimfrostdröm, som ej har sin like, så slumrar där högt mellan skyar och berg den eviga dödens konungarike.

Pieta.

Förbarma dig mörker, nådrika moder, du som vaggade världen i skapelsens stund! Din amfora höj och gjut uti floder din glömskas skuggor kring jordens rund.

Du ensam har talt vår förnedrings summa, de skymfens timmar, som lama vår arm, och skammens stunder, de dorska och skumma, som gråna vårt hjärta och åldra vår barm.

Du ensam har lodat de styggelsens schakter, där de sjuka drömmarnes grufhvalf gå, och tanken följt till de dunkla trakter, där synden och brottet sin odört så.

Men du också har ensam vägt vår börda och svedan förstått af sorgernas tukt, du vet, hvad det är att agnar skörda där med allt sitt hjärta man hoppats på frukt.

Du vet, att oss evigt väntar den lotten, att se vinet i lifvets pokal taga slut, att leda och drägg ligga evigt på botten af lidelsens elddryck och tårarnes lut.

Så förbarma dig mörker, nådrika moder, som skall vagga vår värld i förintelsens stund! Din amfora höj och gjut uti floder din glömskas skuggor kring jordens rund.

Mor Död

Mor Död, den vänliga gamla och grå, som i vissen hand våra smärtor väger, hvar midnatt, när skuggorna djupast stå, i alkoven jag ser vid mitt sömnlösa läger: en barmhärtighetssyster med hufva af crêpe, en grubblande oldmors hukade hållning och natten tar vid — som ett ändlöst släp kring kjortelns svarta och fladdrande fållning.

Ur mörkret jag ser hennes djupa pupill — den är svart som tjärnens kvällsdunkla vatten. Med kelnamn och smekord hon talar mig till, som man jollrar med ängslade småbarn om natten. Som en moder med foten på vaggans skalm hon betraktar mig ömt. Hon tar mått på min kista, medan munnen långsamt lallar en psalm om sömn och om slummer och sömn till det sista.

Mot min tinning fläktar förgängelsens vind så sval som en andning från skogens mosse. Det berg af kuddar, som stöder min kind, känns lågt som det örngått jag hade som gosse, och tanke, som förr utan sargande töm, får på barndomens blånande banor ila. Mor Död mig skänker sin ljufvaste dröm om söndag och skollof och sjusofvarhvila.

Sommarnatt.

Den sjunkna solen ännu gjuter på skogens krön sin kopparfärg, och gyllne några få minuter stå rundt om fjärden trän och berg. Ej segel syns på vinrödt vatten, hvart vågskvalp domnar af mot strand, och sakta sjunker sommarnatten från horisontens djupblå rand.

Min längtan flyger långt mot väster, mot aftonmolnens gyllne stad, där lyckan håller kärleksfester bland röda ros och vallmoblad, där gyllne kannor mättnad bjuda för hvarje längtan, som oss bränt, och glädjens sommarhymner ljuda från trefaldt sälla instrument.

Min korta sommars långa nätter med timmar glödande som eld, med ensamhet så bäsk som etter och längtan aldrig tillfredsställd. Den dröm om öfvermänsklig lycka, som städs jag hör i nattens sus, skall den då aldrig unnas smycka mitt väntande och tomma hus?

Lycka.

Som blad från narcissernas vårtrötta blom i skymningen dala mot trädgårdens sand- ning, så täppte en doftande rikedom af bländhvita kalkar min tynade andning.

En kåre kylde mitt kindben, mild, som en tvinsjuk systers aftärda händer, men mitt öga skönjde ej skepnad, ej bild, blott en solgul krans elyseiska länder.

Och tystnader, tunga på domning och död, min förtröttade hörsel skänkte sin smekning, där klang ej en ton — än så darrande spröd, som åt tidernas tomrum gaf timmarnes räkning.

Och aldrig jag njutit i nedan och ny af den ljufvaste lycka lifvet betingar, af smekningens spasm mot en skälfvande hy, och min tankes djärfva och dristiga vingar,

som där med hvar domnad fiber jag njöt, då tystnad och död i min dröm gåfvo möte, och upplösningsslummern min varelse slöt i förintelsens blida, barmhärtiga sköte.

EPILOG.

Min dikt är svart med purpurröda sömmar, men vers är ord, och ord är känslans skugga. Ballad, hvad dina strofer äro njugga mot vårens längtan och mot sommarns drömmar.

Det midnatt var. Jag sprang mot dödens vatten och ropade Alceste. Snart stod jag strandens vass och vide nära, men stum och mörk ikring mig tyngde natten. Som från en slocknad fest brann öfver bleka pilar månens skära. Till säfven hördes böljan budskap bära, men ingen stämma bragte bud till mig. Från dödens slutna rike för ej stig, hur stark vår längtan är och våra drömmar.

Det morgon blef, en morgon utan henne, då solen isadt sken, jag sorgens stunder till ett pärlband trädde med svarta pärlor och med djuprödt spänne af minnets ädelsten. Men hur de svarta länkarne jag redde, dock aldrig öfver dödens vatten ledde min längtans ked. Städs brast den i min hand. Ej kedja smids, som når till dödens land, hur stark vår längtan är och våra drömmar.

Så vill jag lefva fastän slut är våren med fest och rikedom, fast vintern nalkas snart med hvardagskosten. Jag lefva vill och hoppas än af åren få sötma, sol och blom. Väl dikten snart skall löpas an af rosten, men aldrig helt skall dräpas utaf frosten hvad varmt jag drömt, hvad innerligt jag känt, och du, ballad, städs vittna skall på pränt om vårens längtan och om sommarns drömmar.
